

سرشناسه:	مجدد فقیهی، محمد علی، ۱۳۴۲
عنوان قراردادی:	صحیفه سجادیه . شرح
عنوان و نام پدیدآور:	آشنایی با صحیفه سجادیه / محمد علی مجدد فقیهی
مشخصات نشر:	قم، مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، ۱۳۸۹
مرجع تولید:	پژوهشگاه بین المللی المصطفی ﷺ
مشخصات ظاهری:	۱۵۲ص (ویراست جدید)
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۴۲۹-۷۹۹-۸
یادداشت:	چاپ قبلی: مرکز جهانی علوم اسلامی، دفتر برنامه ریزی و تدوین متون درسی، ۱۳۸۵
یادداشت:	چاپ دوم
یادداشت:	چاپ سوم: ۱۳۹۲
یادداشت:	چاپ چهارم: ۱۳۹۳ (فیبا)
یادداشت:	چاپ پنجم: ۱۳۹۶ (فیبا)
یادداشت:	چاپ ششم: ۱۴۰۰ (ویراست جدید)
یادداشت:	کتابنامه: ص ۱۱۶ - ۱۲۰؛ همچنین به صورت زیر نویس
موضوع:	علی بن حسین ﷺ، امام چهارم، ۳۸ - ۹۴ ق. صحیفه سجادیه -- نقد و تفسیر
شناسه افزوده:	علی بن حسین ﷺ، امام چهارم، ۳۸ - ۹۴ ق. صحیفه سجادیه. شرح
رده بندی کنگره:	BP۲۶۷/۱/ع۸ ص ۳۰۴۲۲۷۷۱۳۸۹
رده بندی دیویی:	۲۹۷/۷۷۲
شماره کتابشناسی ملی:	۲۶۸۳۰۳۲

BA۰۰۶۸

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

آشنایی با صحیفه سجادیه (ویراست جدید)

مؤلف: محمد علی مجدد فقیهی

چاپ ششم: ۱۴۰۰ ش / ۱۴۴۲ ق

ناشر: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

● چاپ: چاپخانه دیجیتال المصطفی ﷺ ● قیمت: ۳۹۰۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۵۰۰

مراکز پخش

◀ ایران، قم، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸؛

تلفن: +۹۸ ۲۵ ۳۷۸۳۶۱۳۴ تلفکس: (داخلی ۱۰۵)/۳۷۸۳۹۳۰۵ ۰۲۵

◀ ایران، قم، بلوار محمد امین، سه راه سالاریه. تلفن: ۳۲۱۳۳۱۰۶ - ۰۲۵

✉ miup@pub.miu.ac.ir 🌐 http://buy-pub.miu.ac.ir 📧 pub_almustafa

باسپاس از دست اندرکارانی که ما را در تولید این اثریاری رساندند.

- مدیر انتشارات: مصطفی نوبخت
- ناظر گرافیک: مسعود مهدوی
- مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری
- ناظر فنی: سید محمد رضا جعفری

همه حقوق برای ناشر محفوظ است

با توجه به هزینه‌ها و مشکلات عدیده، هر شخص حقیقی یا حقوقی که اقدام به چاپ، بازنویسی، کپی، تکثیر یا هرگونه برداشت جهت تهیه کتاب و تبدیل آن به جزوه، cd، فایل الکترونیکی pdf، اسکن، عکسبرداری و یا انتشار در فضای مجازی نماید، شرعاً مجاز نمی‌باشد و پیگرد قانونی خواهد داشت.

آشنایی با صحیفه سجادیه

محمد علی مجد فقیهی

مرکز بین المللی
ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی، فراروی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پایبندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این رو، مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و اندیشه‌های ناب و ژرف، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت بنیان‌گذاران این شجره طیّبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری علیه السلام می‌باشد.

جهانی شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی، اقتضا دارد که دانش پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم، با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان‌یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند، گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد. بالندگی مراکز آموزشی، در گرو نظام آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و پژوهشی و به‌روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه، نشاط علمی مراکز آموزشی و پژوهشی را در پی دارد.

«جامعة المصطفیٰ علیه السلام العالمية» به‌عنوان بخشی از این مجموعه، که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیر ایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون درسی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون درسی در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفیٰ علیه السلام

پیش‌گفتار

صحیفه سجادیه که دعا‌های پیشوای عارفان و زینت عابدان، حضرت امام علی بن الحسین است، کهن‌ترین میراث به جای مانده از قرن‌های نخستین درباره دعاست که از زمان پیشینیان تا امروز، مورد توجه ویژه عالمان شیعه قرار گرفته است. صحیفه‌ای که هر ورق آن (در اسلوب دعایی و تعلیمی خود) کتابی سترگ در معارف و حقایق دین و چراغ راه جویندگان حقیقت و سالکان طریق محبت است. صحیفه سجادیه اقیانوسی است روح‌افزا که در بستر الفاظی زیبا و آهنگین، موج می‌زند و چشمان خیره دلدادگان ساحل شوق را به جرعه‌نوشی دریاهای بی‌کران معنویت و عشق الهی بشارت می‌دهد.

ادعیه‌ای که آن امام همام از نهانخانه دلدادگی و انس با حضرت دوست، در نغمه‌های شورانگیز عشق الهی با کاروانی از اشک دیده و آه سینه، بر لب‌های مترنم به ذکر خدا جاری ساخته است.

صحیفه سجادیه تنها صحیفه و کتاب نیست؛ بلکه مدرسه بزرگ انسان‌سازی است؛ اما جای بسی اندوه است که نه تنها در صحیفه، بلکه در تمامی متون اصیل اسلامی، به جای غواصی در دریای بی‌کران معارف آنها برای یافتن مروارید حقیقت و استخراج ذخایر معرفت، به ساحل پیمایی بسنده شده و علوم جانبی و پیرامونی

درباره این متون، بیش از علوم برآمده از آنها گشته است؛ از این رو، باید گفت: به این متون، در عین توجه، بی توجهی شده و مهجور واقع گشته اند.

صحیفه سجادیه اگر چه عنوان کتاب دعا را دارد، ولی در جامه دعا، معارف والایی از توحید، معاد، نبوت، امامت و انسان شناسی را در آن می توان یافت که در کمتر حدیثی به چشم می خورد. از سوی دیگر، نه تنها اعتلابخش مبدأ ادراکی و معرفتی انسان است، بلکه با تعبیرات لطیف و تصویرهای بدیع از حقایق و روابط غیبی، دل آدمی را از طبیعت، به سوی آستانه حقیقت کشانده و او را در عالمی پُر از نورانیت، پاکی، دلدادگی و شیدایی قرار می دهد و در یک جمله، باعث تصعید و تلطیف اضلاع وجود انسان، از ادراک، احساس و کردار می شود.

کتاب حاضر، تلاش مختصری در شناساندن ذخیره گران بهای اهل بیت علیهم السلام است. امید آن که گام های بیشتری در این زمینه برداشته شود و تلاش های افزون تری برای بیرون آوردن صحیفه از مهجوریت به عمل آید.

در این کتاب، نخست به شناسایی صحیفه و سپس به محتواشناسی آن پرداخته ایم و سه دعا از ادعیه صحیفه را برگزیده و شرحی مختصر از آن ارائه کرده ایم. پیشنهاد تدوین این اثر توسط مدیر محترم گروه قرآن و حدیث مرکز جهانی، جناب حجة الاسلام والمسلمین دکتر رضایی اصفهانی مطرح گردید و با حمایت و تشویق ایشان به بار نشست.

در پایان، از ایشان و همه عزیزان و سرورانی که در چاپ و نشر این اثر، حقیر را یاری داده اند، به ویژه جناب حجة الاسلام والمسلمین رضانژاد مدیر کل دفتر برنامه ریزی و تدوین متون درسی و همکاران محترمشان و نیز کارکنان محترم، مرکز نشر المصطفی صلی الله علیه و آله، که با حسن سلیقه و دقت نظر در ارتقای این اثر کوشیده اند، کمال سپاس گزاری را دارم و برای ایشان سعادت و موفقیت از درگاه ایزد مَنَّان خواستارم.

قم، محمدعلی مجد فقیهی، خرداد ۱۳۸۴

فهرست

۱. امام سجاد و دعا ۱۱
- گوشه‌هایی از زندگی و شخصیت امام سجاد علیه السلام ۱۱
- عصر امام سجاد علیه السلام و رویکرد به دعا ۱۳
- ضرورت توجه به صحیفه ۱۷
۱. دستیابی به علوم ربانی ۱۷
۲. منبع تفسیر قرآن ۲۰
۲. دعاشناسی ۲۵
- دعا در لغت و اصطلاح ۲۵
۱. تبیین جایگاه دعا در منظومه دین ۲۶
- الف) تفاوت اطاعت و عبادت ۲۷
- ب) دعا و تفاوت آن با توسل و شفاعت ۲۹
۲. دعا و فلسفه آن ۳۰
۳. رابطه دعا و تقدیر الهی ۳۲
۴. رابطه دعا و عمل ۳۲
۵. دعا و اجابت آن ۳۴
- الف) اجابت نشدن به دلیل محقق نشدن دعای واقعی ۳۵
- ب) اجابت نشدن دعا به دلیل فقدان شناخت ۳۷

۴۳	۳. آشنایی اجمالی با صحیفه
۴۳	رویکرد به صحیفه
۴۴	نام‌های صحیفه
۴۵	تعداد دعاهای صحیفه
۴۶	حدیث صحیفه
۴۸	ملحقات صحیفه
۴۹	عناوین دعاهای صحیفه سجادیه
۴۹	۱. حمد و شکر
۴۹	۲. صلوات‌ها و سلام‌ها
۵۰	۳. حاجات و حالات مربوط به دنیا و زندگی دنیایی انسان
۵۰	۴. در حاجات معنوی و حالات روحی و عرفانی و اخلاقی
۵۲	۵. نماز شب و قرآن
۵۲	۶. دعا برای دیگران
۵۲	۷. دعاهای مربوط به زمان‌های خاص
۵۳	۸. دعاهای مربوط به آیات آسمانی و حوادث طبیعی
۵۳	۹. دفع شرارت شیطان و دشمنان
۵۵	۴. وثاقت و اعتبار صحیفه
۵۷	تواتر
۵۸	متن
۵۹	۱. فصاحت و بلاغت صحیفه
۶۰	۲. محتوای صحیفه
۶۱	سند
۶۵	نتیجه‌گیری
۶۷	۵. ترجمه‌ها، فرهنگنامه‌ها، تکمله‌ها و شرح‌های صحیفه
۶۸	ترجمه‌ها
۷۰	فرهنگ‌های واژه‌یاب یا معجم‌های لفظی

-
- فرهنگ‌های موضوعی یا معجم‌های موضوعی ۷۰
- لغتنامه‌ها یا قاموس لغات (شرح مفردات) ۷۱
- شرح‌ها، حاشیه‌ها و تعلیقه‌ها ۷۲
- مستدرکات صحیفه سجادیه ۷۶
۶. محتوашناسی ۱ (دعای سی و دوم؛ دعای بعد از نماز شب) ۸۱
- عظمت و سلطنت الهی ۸۱
- کمی عمل و زیادی آرزو در انسان ۸۷
- شیطان و وسوسه‌های او ۸۸
- خدا، تنها پناه انسان ۹۳
- سرافکنندگی انسان در برابر خدا ۹۵
- پرده‌پوشی خداوند ۹۹
- یادآوری نعمت با رویکرد وثوق به خداوند ۱۰۱
- پناه بردن به خدا از آتش جهنم ۱۰۶
- درود بی پایان بر رسول خدا ﷺ و خاندانش ۱۰۹
۷. محتواشناسی ۲ (دعای چهل و دوم؛ دعای هنگام ختم قرآن) ۱۱۳
- ویژگی‌های کلی قرآن ۱۱۳
- تلاوت همراه رعایت ۱۱۷
- قرآن و حاملان آن ۱۱۹
- قرآن نردبان عروج انسان ۱۲۵
- قرآن و سازندگی ۱۲۶
- قرآن و سختی‌های مرگ و قیامت ۱۳۳
- درود و سلام بر رسول خدا ﷺ ۱۳۹
۸. محتواشناسی ۳ (دعای پنجاه و دوم؛ دعای ذلّت و فروتنی در برابر خدا) ۱۴۳
- خاکساری برای خدا ۱۴۳
- آموزه‌های دعا ۱۴۷
- کتابنامه ۱۴۹